

Spoznávame Bibliu

Deuteronomium 1:1-1:35

Úvod

V dnešnej relácii sa začneme venovať ďalšej biblickej knihe, knihe Deuteronomium. Je to posledná kniha Pentateuchu. Prvých päť kníh Biblie sa tradične pripisujú Mojžišovi a spoločne sa nazývajú Pentateuch. Sú to knihy Genezis, Exodus, Levitikus, Numeri a Deuteronomium.

Grécke slovo *deutero* znamená „dva“ alebo „druhý“, a *nomiom* je „zákon“. Takže názov *Deuteronomium* znamená „druhý zákon“. Nemali by sme z toho vyvodzovať, že ide len o opakovanie Zákona, ktorý bol daný Mojžišovi na vrchu Sinaj. Je to viac ako len rekapitulácia. Je to ďalšia ilustrácia toho, s čím sme sa už v Písme stretli. V Písme môžeme vidieť, že Boží Duch často koná tak, že najprv niečo načrtne vo forme osnovy a potom sa k tomu vráti a zdôrazní jeho konkrétnu časť.

Téma knihy Deuteronomium vás možno prekvapí. Veľkou témou je *Miluj a poslúchaj*. Možno ste nevedeli, že Božia láska sa v Biblii spomína už tak skoro, ale slovo láska sa objavuje dvadsaťdvakrát. Pán Ježiš sa nepokúšal prísť s niečím novým, keď povedal: „Ak Ma milujete, budete zachovávať Moje prikázania“ (Jn 14:15). Podľa knihy Deuteronomium je poslušnosť odpoveďou človeka na Božiu lásku. Toto nie je evanjelium, ale nachádzame tu jeho veľký princíp. Musíme si totiž uvedomiť jednu vec: Zákon je dobrý. Hoci kladiem veľký dôraz na to, že Boh nemôže spasiť podľa Zákona, to neznamená, že Zákon nie je dobrý. Samozrejme, že je Zákon dobrý. Viete, v čom je problém? Problém je v nás. Preto nás Boh môže spasiť jedine svojou milosťou.

Mojžiš bol človek, ktorý poznal Boha; rozprával sa s Bohom tvárou v tvár. Žalmista napísal: „Svoje cesty dal poznať Mojžišovi, Izraelitom svoje skutky“ (Ž 103:7). Izraeliti videli Božie skutky, ale nepoznali Ho. Mojžiš poznal Jeho cesty. Deuteronomium je výsledkom tohto dôverného poznania plus štyridsaťročných skúseností na púšti.

Odsek, ktorý sa venuje Mojžišovej smrti (Dt 34:5-12) bol pravdepodobne napísaný Jozuom a patrí do knihy Jozuu. Kniha Jozuu, keď bola napísaná, bola priradená k zvitku Pentateuchu, čím sa stal Hexateuchom.

Kniha Deuteronomium bola daná novej generácii, ktorá nebola oboznámená so skúsenosťami z vrchu Sinaj. Táto nová generácia dorazila na východný breh rieky Jordán a bolo to jeden mesiac pred vstupom do Zaslúbenej krajiny. Generácia dospelých, ktorá vyšla z Egypta, zahynula. Ich kosti sa beleli pod púštnym nebom pre ich nevieru a neposlušnosť. Porušili Boží Zákon – to boli hriechy, ktorých sa dopustili svojím konaním; a neverili Bohu – to boli hriechy, ktorých sa dopustili svojím zanedbaním. Neveriť je hriech. Zákon sa ukázal ako slabý v tele. Telesnosť bola zlá tak ako aj dnes. Preto nás Boh zachraňuje na úplne inom základe.

Táto nová generácia, ktorá už vyrástla do dospelosti, potrebovala vysvetlenie Zákona vzhľadom na tridsaťosemročnú skúsenosť na púšti. Nastali nové problémy, ktoré neboli konkrétne riešené Zákom. Boh prikazuje svojmu ľudu, aby neustále učili svoje deti o Zákone. Mimochodom, kladiem si otázku, či to nie je oblasť, ktorú veľmi zanedbávame v dnešnej dobe. Hovoríme o zlyhaní školy, o zlyhaní cirkvi, ale skutočný problém je v našich rodinách, kde vyučovanie má začať.

Mojžiš dáva tejto novej generácii posledné pokyny od Hospodina. Nato sa zrieka vedenia národa svojou smrťou. Hodnotí skúsenosti z púšte, opätovne zdôrazňuje určité črty Zákona a odhaľuje budúce smerovanie národa vo svetle zmluvy, ktorú s ním Boh uzavrel vo vzťahu k Zaslúbenej krajine. V tejto knihe budeme vidieť, že Mojžišov Zákon nebol daný len národu, ale aj krajine.

Nakoniec ich Mojžiš učí novú pieseň. Požehnáva dvanásť kmeňov a pripravuje sa na smrť. Knihu Deuteronomium uzatvára rekviem pre Mojžiša.

1. KAPITOLA

Zlyhanie Izraelitov v Kadéš-Barnéi

Mojžiš hodnotí putovanie izraelského národa a interpretuje mnoho z toho, čo sa udialo. Tá celá generácia je už mŕtva s výnimkou Kaléba a Jozuu. Túto novú generáciu pripravuje na vstup do krajiny. Pripomína im skúsenosti ich otcov, aby sa z nich poučili a nemuseli ich zopakovať.

„Toto sú slová, ktoré povedal Mojžiš celému Izraelu za Jordánom na púšti, v Arabe naproti Súfu, medzi Paránom a Tófelom, Labánom, Chacerótom a Dí-Zahábom“ (Dt 1:1).

V tej oblasti sa nachádza vrch Nebó a dá sa stadiaľ vidieť mesto Jeruzalem. Keď sa dnes stadiaľ pozriete, nevyzerá to ako Zaslúbená krajina, ale ako pustatina. Vidno, čo sa po stáročia v tej krajine udialo. Myslím si, že keď sa na ňu zahľadel Mojžiš, videl zelené pláne a dobrú krajinu. Dnes je to púšť.

„Cesta z Horebu cez seírske pohorie až po Kadéš-Barnéu trvá jedenásť dní“ (Dt 1:2).

Vrch Sinaj je v Horebe. Odtiaľ to bola jedenásťdňová cesta po Kadéš-Barnéu, čo bol vstupný bod do Zaslúbenej krajiny. Izraeliti strávili putovaním tridsaťosem rokov, keď im to pritom malo trvať len jedenásť dní, aby sa dostali do krajiny. Prečo? Lebo neverili. Ich pochod sa zmenil na bezcieľne putovanie a na tej púšti sa stali len cudzincami a pútnikmi. V tej veľkej a strašnej púšti putovali tridsaťosem rokov, lebo k tomu, aby sa poučili, pristupovali veľmi pomaly.

Aj my sa učíme pomaly, milí poslucháči. Myslím si, že by sme o sebe mohli povedať, že máme nízke duchovné I.Q. Mám pocit, akoby Pán musel dať spáliť školu, aby sme ju dokončili.

„V štyridsiatom roku, v prvý deň jedenásteho mesiaca, povedal Mojžiš Izraelitom všetko, čo im mal na príkaz Hospodina oznámiť“ (Dt 1:3).

Na konci ich putovania Mojžiš prednesie svoju prvú slávnostnú reč. Mojžiš bol len hovorcom, ktorý sprostredkoval túto reč, pretože hovorí jasne, že ju prijal od Hospodina.

Pri hodnotení ich dejín a pri podrobnom skúmaní ich ciest, Mojžiš spomína svoju veľkú chybu.

„Vtedy som vám povedal: Ja sa už ďalej nevládzem o vás starať. Hospodin, váš Boh, vás tak rozmnožil, že dnes vás je už toľko ako hviezd na nebi. Nech Hospodin, Boh vašich otcov, ešte stisíc násobí váš počet a nech vás požehnáva,

ako vám to sľúbil. Ako by som mohol sám znášať vaše ťažkosti, bremená a spory?! Privedte zo svojich kmeňov múdrych, rozvážnych a skúsených mužov a ustanovím ich za vašich náčelníkov“ (Dt 1:9-13).

Čítame o tom v Ex 18. Mojžiš bol vyprovokovaný, zaťažovaný a frustrovaný. Mal pocit, že všetko bremeno Izraela leží na jeho pleciach. Hospodin mu dovolil ustanoviť starších; a tak bola ustanovená rada sedemdesiatich starších. Neskôr sa zmenila na Sanhedrin, organizáciu, ktorá oveľa rokov neskôr zapríčinila Kristovu smrť.

Mojžiš vo svojej frustrácii stratil zo zreteľa skutočnosť, že *Boh* niesol Izrael. Boh ustanovil Mojžiša ako vodcu; nepotreboval nejaký výbor či radu. Mojžiš sa dopustil chyby a spomína ju tu. Málo ľudí si prizná chybu, ale Mojžiš to urobil. Hovorí, že to vyzeralo dobre, ale nefungovalo to a spôsobilo to veľké ťažkosti.

Chcete vedieť, ako Mojžiš hodnotí putovanie na púšti?

„Potom sme sa pohli od Horebu a putovali sme po tej veľkej a strašnej púšti, ktorú ste videli na ceste k Amorejskému pohoriu, ako nám prikázal Hospodin, náš Boh, a došli sme až do Kadéš-Barnéy“ (Dt 1:19).

Beriem ho za slovo, pretože tam bol. Tá púšť bola veľká a strašná. Putovanie po púšti nebola žiadna prechádzka ružovou záhradou.

Druhou chybou, ktorú Mojžiš zaznamenáva, bolo rozhodnutie v Kadéš-Barnéy. Bola to chyba ľudu. Problém znova spočíval v tom, že mali ustanovenú radu.

„Tam som vám povedal: „Prišli ste k Amorejskému pohoriu, ktoré nám dáva Hospodin, náš Boh. Pozri, Hospodin, tvoj Boh, ti dal krajinu, ktorá je pred tebou. Chod', obsaď ju, ako ti to prikázal Hospodin, Boh tvojich otcov! Neboj sa a nestrachuj! Vtedy ste všetci pristúpili ku mne s návrhom: „Pošlime vopred mužov, ktorí preskúmajú krajinu a podajú nám správu o ceste, ktorou sa máme uberať, ako aj o mestách, do ktorých sa máme dostať.“ Tento váš návrh sa mi páčil, preto som spomedzi vás vybral dvanásť mužov, po

jednom z každého kmeňa. Tí sa vybrali na výzvedy, vystúpili na pohorie, prišli až do údolia Eškól a preskúmali ho. Priniesli nám z plodov tej krajiny, čo vzali so sebou, a podali nám túto správu: „Krajina, ktorú nám dáva Hospodin, náš Boh, je dobrá.“ Vy ste však odmietli vystúpiť a rozkazu Hospodina, svojho Boha, ste sa vzopreli“ (Dt 1:20-26).

Máme to tu znovu! Znovu museli ustanoviť nejakú skupinu či výbor, aby išiel preskúmať krajinu. Boh ju už preskúmal! Povedal, že je to krajina oplývajúca mliekom a medom. Zaiste, boli tam aj obri, ale Boh povedal, že sa o nich postará. Ľud chcel výbor, aj Mojžiš chcel výbor – a pozrite sa, čo sa stalo. Toto bol dôvod, prečo sa museli vrátiť späť do tej hnusnej púšte.

Základný problém spočíval v neviere. Boh povedal, že je to dobrá krajina. Vyzvedači ju preskúmali a súhlasili s tým, že je dobrá. Povedali však, že sú v nej obri. Boh povedal, že sa o tých obrov postará, lebo dá Izraelu potrebnú moc. Bohu však neverili.

Aj dnes sa kresťan veľakrát ocitne v situácii, keď je vo svojom živote konfrontovaný obrami. Som si istý, že ako Božie dieťa si sa veľakrát ocitol v krajine, v ktorej boli obri. Ver mi, je ťažké vedieť, ako takého obra zvládnuť, keď si sám trpaslíkom. Boh nám dal to isté zaslúbenie, že *On* tých obrov zvládne za nás. Je úžasné to vedieť. Skutočným problémom nie sú naše okolnosti, v ktorých sa navonok nachádzame. Ide o tie okolnosti v našom vnútri, neviera v srdci, ktorá spôsobuje naše problémy.

„Keď Hospodin počul, čo ste vraveli, rozhneval sa a prisahal: „Nikto z mužov tohto zlého pokolenia neuvidí tú dobrú krajinu, ktorú som pod prísahou sľúbil dať vašim otcom“ (Dt 1:34-35).

Boh jasne povedal, že tá celá generácia, ktorá prišla do Kadéš-Barnéy a odvrátila sa v neviere a neposlušnosti, zomrie. Len dvaja z tej starej generácie dostali povolenie vstúpiť do krajiny. Sú to Jozua a Kaléb. Kľúčová otázka je, či táto mladšia generácia Izraelitov bude poslušnejšia ako tá predchádzajúca.